

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta:	Věra Hujerová
Téma práce:	Volba obhájce a zmocněnce právnické osoby v trestním řízení
Rozsah práce	163 606 znaků
Datum odevzdání práce:	2. 6. 2021
Vedoucí diplomové práce:	Prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma je velmi aktuálním. Trestní odpovědnost právnických osob byla do českého trestního práva zakotveno relativně nedávno a po dlouhých a intenzivních diskusích, přičemž v mnoha směrech jí lze označit za prvek tradičnímu pojetí cizí, u kterého ustálené pojmy, zásady i instituty mohou být v řadě případů z povahy věci nepoužitelné, či nefunkční. Proto by měla vycházet z velmi pečlivě a komplexně promyšlené legislativní právní úpravy.

Diplomantka si velmi dobře zvolila téma, které je typickým příkladem, jak některá zákonodárcem nedomyšlená řešení mohou způsobovat velké obtíže v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení a vyvolávat diskuse i v kruzích akademických a mezi odbornou veřejností. Strany trestního řízení mají řadu práv (i povinností) a vždy musí být na jisto postavené, kdo v řízení projevuje jejich vůli, kdo za ně závazně jedná. Řada úkonů a rozhodnutí trestního řízení musí být adresná, a na řádné doručování je ve značně formalizovaném českém trestním řízení kladen velký důraz. U právnické osoby, která má postavení strany trestního řízení tak musí být vždy jasné, kdo její procesní práva vykonává a v každém okamžiku řízení je třeba, aby zde taková osoba byla. Velmi brzy se tak v aplikační praxi vyskytly závažné, a přitom v zásadě předvídatelné, problémy, jejichž judikatorní výklad prodělal značný vývoj a v mnoha směrech se dostal do značného konfliktu s textem zákonné úpravy, který významově velmi modifikoval.

Zvolené téma v sobě spojuje aktuálnost, právní zajímavost i nepřehlédnutelnou praktičnost.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody.

Jde o téma náročnější, vyžaduje komplexnější znalost trestního procesu i mimotrestních norem upravujících jednak právnické osoby jako takové a dále také zejména úpravu občanského soudního řízení, na které trestní úprava přímo odkazuje. Při jeho zpracování je žádoucí i praktický vhléd do postupů aplikační praxe.

K úzce vymezenému tématu je k dispozici řada soudních rozhodnutí, přičemž diplomantka vycházela především z judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu, využila též odborné články a řádně vycházela i z různorodých pramenů obecnějšího charakteru jako monografií, učebnic i

komentářů zejména k trestní odpovědnosti právnických osob, k trestnímu procesu, k právu na obhajobu a další. Vhodně také využila několik dostupných praktických textů k aplikační praxi, jako jsou zprávy Nejvyššího státního zastupitelství. Cizojazyčné prameny ve zdrojích zahrnuté nejsou.

Z užitých metod nechybí metoda deskriptivní a analytická, syntézy diplomantky jsou zpravidla funkční a vycházejí z reprezentativního okruhu analyzovaných informačních zdrojů.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je přehledné, dělení logické a maximálně třístupňové. Odpovídá doporučené šabloně. Diplomantka zvolila funkční systematiku, což zejména u řešení nových a aktuálních problémů s širším přesahem není pro studenty vždy jednoduché a předložila text konsistentní a přirozeně navazující, zužující se od obecných východisek ke konkrétnímu, ústřednímu problému.

Autorka v práci nejprve stručně představuje problematiku trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (kapitola první) a následně otázku kdo je za právnickou osobu v trestním řízení oprávněn jednat, přičemž se zaobírá právní úpravou v trestním řádu, občanském soudním řádu a vymezuje zastoupení zmocněncem nebo opatrovníkem (kapitoly druhá, třetí a čtvrtá). Následně vymezuje obecně právo právnické osoby na obhajobu (kapitola pátá).

Na tuto spíše výkladovou část navazuje stěžejní část práce, ve které přechází k ústřednímu řešenému problému, jak je to s volbou obhájce anebo zmocněnce v případě, že osoby oprávněné jednat za právnickou osobu jsou v postavení svědka nebo obviněného. V této části vychází především z rozhodnutí Ústavního soudu. Shrnuje počáteční vývoj judikatury (kapitola šestá), podstatu otázky ústavní souladnosti doslovného výkladu § 34 odst. 4 topo (kapitola sedmá). Následně přibližuje problémy, se kterými se v souvislosti řešeného potýkaly orgány činné v trestním řízení, a to především na základě zpráv Nejvyššího státního zastupitelství (kapitola osmá). V závěrečné deváté kapitole diplomantka provádí syntézu zjištěných problémů a jejich řešení a předkládá vlastní návrhy na jejich řešení, které vždy odůvodňuje. Svá zjištění a vlastní závěry shrnuje v závěru práce.

4. Vyjádření k práci

Předně oceňuji téma, které si diplomantka zvolila. Jde o téma, které s sebou nese řadu širších, komplexních odborných otázek se značným přesahem a zároveň je tématem velice aktuálním a praktickým. Zpracovala jej pečlivě, vycházela ze značného množství českých pramenů a zdrojů, které napříč textem používala ve vhodných souvislostech a nikoliv bezmyslenkovitě.

Diplomantka velmi zdařile zohledňuje problémy, které jsou v judikatuře i odborné literatuře řešeny a které správně staví do vzájemných souvislostí a také zaujímá žádoucí vlastní závěry (zejména v kapitole deváté), stejně jako navrhuje i další postup do budoucna. Za poněkud nepřesný či zavádějící považuji její příklad o možném konfliktu zájmů dvou spoluobviněných právnických osob, z nichž některá uplatňuje práva poškozeného (viz str. 62 práce, srov. s § 44 odst. 1 tr. ř.). Za upřesnění by v souvislostech trestního řízení proti právnické osobě stálo také její vyjádření, že trestní řád na rozdíl od Listiny nepřiznává právo na obhajobu jen obviněnému, ale i podezřelému... (viz str. 37 práce.). Naopak za přesvědčivý a velmi vhodný argument považuji její porovnání volby zmocněnce pro trestní řízení s institutem prokury (kap. 9. 2.2.). Celá práce je také velmi dobrým podkladem pro její závěrečný názor, že Ústavním soudem použitý ústavně konformní výklad § 34 odst. 4 topo, by měl mít především odraz v samotném zákonném znění, se kterým se ztotožňuji.

S výjimkou kratší zmínky o slovenské právní úpravě v práci komparaci s tím, jak je situace řešená v jiných zemích, diplomantka neprovedla, přičemž je zjevné, že takové srovnání by bylo velmi obtížné, zejména z hlediska dostupných zdrojů, mohlo by však být velmi přínosné.

Celkově je práce zdařilým zpracováním tématu a způsobilým podkladem k obhajobě.

Kritéria hodnocení práce

<p>Splnění cíle práce</p>	<p>Cílem práce vymezeným diplomantkou v úvodu bylo poskytnout komplexní a ucelený náhled na aktuální judikaturu Ústavního soudu k problematice volby obhájce a zmocněnce právnické osoby v trestním řízení a provést detailní analýzu této judikatury. Taktó vytyčeným cílům diplomantka z hlediska požadavků na diplomové práce nepochybně dostála.</p>
<p>Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství</p>	<p>V automatické kontrole na plagiáty vykazuje text míru maximální podobnosti nižší než 5 %, a celkovou míru podobnosti 29 %. Práce působí kompaktním dojmem, sleduje zjevný autorský záměr diplomantky a na různorodé informační zdroje je v textu průběžně odkazováno. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorském přínosu.</p>
<p>Logická stavba práce</p>	<p>Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí a navazuje, jednotlivá dílčí témata jsou přehledně dělena.</p>
<p>Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací</p>	<p>Diplomantka v textu na dostatečné množství pramenů průběžně a řádně odkazuje, cizojazyčné prameny neužívá.</p>
<p>Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)</p>	<p>Diplomantka ke zpracování tématu přistoupila pečlivě, odborné prameny parafrázovala nikoliv bezmyšlenkovitě, ale dávala je do odpovídajících souvislostí, tak, aby tok textu odpovídal funkčnímu a promyšlenému tvůrčího záměru a zvolené systematické, upozorňovala průběžně na problematická úskalí a zaujímal i vlastní závěry. Hloubka provedené analýzy je z hlediska požadavků na diplomovou práci zcela dostačující.</p>
<p>Úprava práce (text, grafy, tabulky)</p>	<p>Úprava práce je na velmi dobré úrovni, grafů ani tabulek v práci využito nebylo, s ohledem na způsob zpracování to nepovažují za nedostatek práce</p>

Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je velmi dobrá, práce byla zjevně psána i kontrolována s velkou pečlivostí, které uniklo jen zcela zanedbatelné množství chyb. Diplomantka používá velmi kultivovaný jazyk, její text je textem odborným a přitom čtivým.
-------------------------------	---

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	1 - 2

Otázky k obhajobě:

Od jakého okamžiku má v trestním řízení právnická osoba právo na obhajobu?

Považuje diplomantka za přípustné, aby si obviněná právnická osoba zvolila téhož advokáta současně jako zmocněnce i jako obhájce?

V Praze dne 18. 6. 2021

Simona Heranová
oponentka